

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobce: V. J.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 9. 2023, ve věci starobního důchodu

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou krajskému soudu dne 7. 11. 2023 domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 7. 9. 2023, č. j.X (dále „napadené rozhodnutí“), kterým byly zamítnuty žalobcovy námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 3. 8. 2023, č. X (dále „prvostupňové rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto, že doplatek starobního důchodu ve výši 25 716 Kč, na který vznikl žalobci nárok za dobu od 23. 5. 2023 do 9. 8. 2023, bude použit na úhradu splatného dluhu na pojistném nebo penále v částce 162 900 Kč osoby samostatně výdělečně činné.
2. Žalobce vytkl napadenému rozhodnutí, že doplatek starobního důchodu v částce 25 716 Kč mu byl nezákonně započten na úhradu jeho dluhu. Toto odůvodnil tak, že od 25. 5. 2023

mu byl žalovanou přiznán starobní důchod ve výši 9 516 Kč měsíčně, od června roku 2023 mu byl navýšen na částku 10 042 Kč. V roce 2023 byla však obecně stanovena částka nezabavitelného minima ve výši 13 638 Kč. Z tohoto důvodu žalovaná nezákonně odepřela vyplacení doplatku starobního důchodu.

Stanovisko žalovaného:

3. Žalovaná ve svém vyjádření shrnula skutkový stav, poukázala na výpočet starobního důchodu, který žalobci náležel za rok 2023. Dále uvedla, že u žalobce byl evidován splatný dluh na pojistném a penále ve výši 162 900 Kč osoby samostatně výdělečně činné. Žalovaná připomněla, že žalobci náležel za období od 23. 5. 2023 do 9. 8. 2023 doplatek starobního důchodu, který byl však použit na úhradu výše uvedeného splatného dluhu, za který byl žalobce odpovědný z doby, kdy působil jako OSVČ. Podle žalované je nerozhodné, že v době rozhodování o doplatku neměl žalobce status OSVČ. K žalobní argumentaci neoprávněného odepření doplatku žalovaná uvedla, že rozhodla podle § 115a odst. 1 písm. c) zák. č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále „ZOPSZ“), který umožňuje zúčtovat doplatek na důchodu s dluhem na pojistném nebo penále, jde-li o dluh OSVČ, které by doplatek náležel. Nezabavitelná částka by se zohledňovala při srážkách z důchodu, tj. při opakujícím se plnění, ale to není případ žalobce. Zúčtování doplatku důchodu na dlužné pojistné a penále je jednorázové, nejedná se o srážku z důchodu.

Posouzení krajským soudem

4. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas ve lhůtě dvou měsíců po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí žalovaného žalobkyni, tedy v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná; ve věci rozhodl bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť s tímto postupem oba účastníci souhlasili.

Zjištění ze správního spisu

5. Ze správního spisu krajský soud zjistil následující skutečnosti.
6. Žalobce dne 7. 11. 2022 požádal o přiznání starobního důchodu od 31. 12. 2022. Rozhodnutím ze dne 28. 3. 2023, č. j. X, byla žádost žalobce pro nesplnění podmínek (podmínka doby pojištění) zamítnuta. Proti tomuto rozhodnutí žalobce brojil námitkami, kdy uvedl, že chybějící pojistné doplatí na základě vyčíslení OSSZ Karviná. Pojistné za období červen 2017 až květen 2018 uhradil žalobce 23. 5. 2023.
7. Protože však k datu 31. 12. 2022 nesplňoval žalobce podmínky pro přiznání starobního důchodu, byl žalovanou vyzván k udělení souhlasu se změnou data přiznání ke dni splnění podmínek. Této výzvě žalobce vyhověl a na základě jeho souhlasu byl termín přiznání starobního důchodu změněn na 23. 5. 2023.
8. Rozhodnutím č. I, č. j. X ze dne 3. 8. 2023 byl následně žalobci přiznán starobní důchod od 23. 5. 2023 ve výši 9 516 Kč měsíčně, od června 2023 byl navýšen na 10 042 Kč měsíčně.
9. Z dokladu o výpočtu doplatku důchodu ze dne 20. 6. 2023 soud zjistil, že žalobci náležel doplatek za období od 23. 5. 2023 do 9. 8. 2023 ve výši 25 716 Kč.
10. Vedle rozhodnutí č. I bylo vydáno rozhodnutí č. II (prvostupňové rozhodnutí), jímž bylo podle § 115a odst. 1 písm. c) ZOPSZ, kterým bylo podle § 115a odst. 1 písm. c) ZOPSZ

rozhodnuto, že doplatek starobního důchodu ve výši 25 716 Kč bude použit na úhradu splatného dluhu na pojistném a penále za OSVČ vykázaném OSSZ Karviná ve výši 162 900 Kč. Tento dluh měl původ v činnosti žalobce jako OSVČ. Jeho výši pak soud ověřil z oznámení o výši dlužného pojistného a penále OSVČ, ze kterého vyplývá, že OSSZ Karviná evidovala dluh vůči OSSZ na pojistném ve výši 71 972 Kč a penále ve výši 90 928 Kč, celkem tedy 162 900 Kč.

Posouzení žalobní námitky

11. Žaloba, tak jak byla podána obsahuje jeden žalobní bod, kterým je nesouhlas žalobce se započtením doplatku starobního důchodu oproti dluhu na pojistném nebo penále, které podle žalobce nerespektuje požadavek zachování tzv. nezabavitelné částky ve výši 13 638 Kč.
12. Mezi účastníky není sporná výše přiznaného důchodu, výše přiznaného doplatku starobního důchodu ani výše a existence dluhu evidovaného OSSZ Karviná. Jedinou spornou otázkou je, zda žalovaná mohla použít přiznaný doplatek starobního důchodu na umoření evidovaného dluhu a zda byla při využití doplatku limitována tzv. nezabavitelnou částkou.
13. Obdobnou věcí se již zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 1. 4. 2022, č. j. 1 Ads 337/2021-31 a soud považuje jeho závěry za žádoucí vztáhnout i na právě projednávanou věc.
14. Podle § 115a odst. 1 písm. c) ZOPSZ *doplatek důchodu nebo jeho část lze použít na úhradu dluhu na pojistném nebo penále, jde-li o dluh osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek důchodu náležel.*
15. Podle § 299 odst. 1 písm. d) zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále „občanský soudní řád“) *ustanovení o výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy se použijí i na výkon rozhodnutí srážkami z platu, ze služebního příjmu, ze služebního platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků, z výživného a z dávek státní sociální podpory a pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově. Srážky se dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, jimiž jsou důchody.*
16. Podle § 278 občanského soudního řádu, platí, že „*povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy základní částka; způsob jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky (dále jen „nezabavitelná částka“).*“
17. S ohledem na žalobní námitku, ve které žalobce poukazoval na tzv. nezabavitelnou částku, považuje soud za důležité provést již na úvod rozlišení měsíčních dávek důchodu, které jsou vypláceny na měsíční bázi do budoucna a plní tzv. alimentární funkci. A to na rozdíl od doplatku důchodu, tvořeného souhrnem dosud nevyplacených měsíčních dávek starobního důchodu, který se vyplácí úhrnnou částkou za období minulé. S ohledem na svou úhrnnou povahu tedy není pravidelnou měsíční dávkou.
18. Pravidelnými měsíčními důchodovými dávkami jsou průběžně pokrývány základní životní potřeby příjemce důchodu a u takovýchto dávek by úhrada dlužného závazku musela být realizována cestou výkonu rozhodnutí (exekučního řízení) za aplikace pravidla obsaženého v § 278 občanského soudního řádu. Tedy zákazu sražení částky nepřevyšující nezabavitelnou částku. V tomto smyslu je možné důchodové dávky připodobnit právě mzdě, jež je vyplácena zaměstnanci každý měsíc. A právě v těchto případech se uplatní limitace tzv.

nezabavitelnou částkou, jejímž účelem je ochrana dlužníků, kterým by při absenci tohoto omezení nemusely zbývat prostředky pro uhrazování základních životních potřeb.

19. Jiná je však situace v případě doplatku důchodu, o který se jedná v právě projednávané věci. Zákonodárce výslovně v § 115a odst. 1 písm. c) ZOPSZ umožnil vzájemné započtení veřejnoprávních pohledávek a závazků (v projednávané věci dlužné pojistné a penále), aniž by bylo nutné přistoupit k nařízení výkonu rozhodnutí. Účelem tohoto ustanovení, jak vyplývá z komentářové literatury k § 115a ZOPSZ dostupné v systému ASPI, je zjednodušení administrativy v případech, kdy by bylo třeba na konkrétním subjektu složitě vymáhat dluh z titulu přeplatku na dávce či nedoplatku pojistného, přičemž plátce důchodu má sám ve své dispozici prostředky (zde doplatek starobního důchodu), které je možno k úhradě takového dluhu využít. Právní úprava záměrně nestanoví plátcům důchodu povinnost, aby ve vztahu k jednotlivým splátkám důchodu náležejícím za období, za které by jednorázový doplatek náležel, postupoval obdobně jako při výkonu rozhodnutí srážkami z důchodu (§ 278 občanského soudního řádu); sleduje se zde totiž zájem na tom, aby plátce důchodu, který je ve vztahu k žadateli o dávku zároveň dlužníkem (plátcem příjmu) a zároveň věřitelem (z titulu dluhu na pojistném, resp. penále), dosáhl co nejdříve uspokojení svých pohledávek.
20. Lze tedy shrnout, že zákonodárce zakotvením § 115a do zákona č. 582/1991 Sb. umožnil započtení doplatku na úhradu dříve vzniklých závazků (nedoplateků) vůči státu. Dotčený § 115a odst. 1 písm. c) ZOPSZ by postrádal významu, pokud by bylo nutno postupovat v duchu argumentace žalobce, neboť by došlo k vyprázdňení důvodů, pro které byl zaveden. Zápočet doplatku starobního důchodu oproti dluhu na pojistném a penále tak žalovaná učinila v souladu se zákonem.
21. Ke zcela shodným závěrům lze odkázat např. i na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 9. 2020, č. j. 41 Ad 16/2019-46, nebo i rozsudek zdejšího soudu ze dne 19. 4. 2022, č. j. 18 Ad 4/2022-28.
22. Krajský soud tedy neshledal v postupu žalované ničeho nezákonného, žaloba není důvodná a krajský soud ji zamítl podle § 78 odst. 1 s. ř. s.
23. V řízení byla plně procesně úspěšná žalovaná, která v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení; procesně neúspěšnému žalobci právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení. (výrok II.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava, 29. července 2024

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně